

М.В. ПИРОГОВ, С.М. ШАРАВАРА

Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Грушевського, 4, м. Львів, 79005, Україна
nikola.pirogov@gmail.com

***VOUAUXIELLA LICHENICOLA* (LINDS.) PETRAK. & SYDOW — РІДКІСНИЙ ВИД ЛІХЕНОФІЛЬНИХ ГРИБІВ НА ЗАХОДІ УКРАЇНИ**

Ключові слова: Карпатський біосферний заповідник, Шацький національний природний парк, анаморфні гриби, целоміцети

Під час опрацювання гербарних колекцій лишайників, зібраних у Карпатському біосферному заповіднику (Східні Карпати, Україна) та Шацькому національному природному парку (Західне Полісся, Україна), виявлені деякі зразки, вражені ліхенофільними грибами. Серед визначених ліхенофільних грибів один — *Vouauxiella lichenicola* (Linds.) Petrak. & Sydow. — виявився новим для рівнинних регіонів Заходу України та повторною знахідкою для Українських Карпат (Кондратюк, 1999; Kondratyuk et al., 1998; Jando et al., 2000; Kondratyuk et al., 2003). Уперше на території Східних Карпат (Чивчино-Гринявські гори) цей вид зібрав професор Т. Сульма в 1934 р. на слані лишайника *Lecanora argentata* (Ach.) Röhl. (Jando et al., 2000). У цитованій праці подано короткий опис виду, що базується на гербарному зразку проф. Т. Сульми. Таким чином, наша знахідка ліхенофільного гриба *Vouauxiella lichenicola* є другою в Україні за останні 80 років.

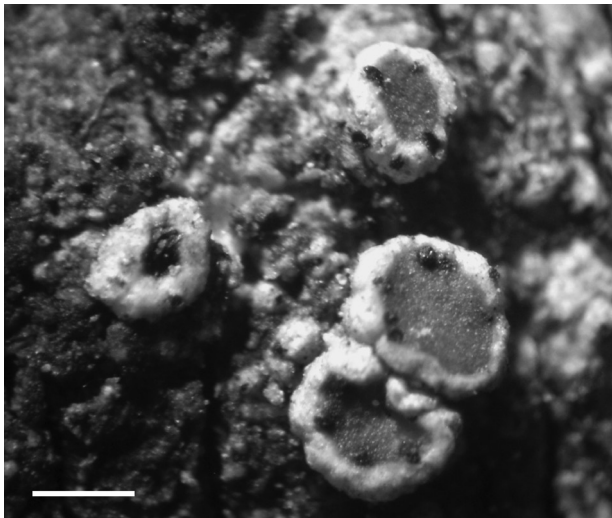

Рис. 1. Апотеції *Lecanora* sp. з пікнідіями ліхенофільного гриба. Розмір штриха 500 мкм

Fig. 1. The apothecia of *Lecanora* sp. with pycnidial conidiomata of lichenicolous fungi. Scale bar 500 mkm

© М.В. ПИРОГОВ, С.М. ШАРАВАРА, 2013

З огляду на це, ми подаємо повний опис виду, ілюстрації (рисунки 1, 2, 3), відомості про господаря, ареал, а також доповнені дані щодо поширення *Vouauxiella lichenicola* в Україні.

Лишайники, щомістять ліхенофільні гриби, опрацьовували за стандартними методиками, які застосовуються для визначення лишайників (Окснер, 1974; Smith et al., 2009). Матеріалом для роботи були власні гербарні зразки, зібрані в червні та липні 2011 р. на території Шацького НПП і Карпатського біосферного заповідника, які зберігаються в гербарії Львівського національного університету імені Івана Франка (LW).

***Vouauxiella lichenicola* (Linds.) Petrak & Sydow**

Beih. Repert. Nov. Spec. Regni Veg., **42**: 484 (1927)

Ліхенофільний гриб. Пікніди чорні, округлі або видовжені, майже повністю заглиблені у плектенхіми господаря, 50—160 мкм у діаметрі. Бічна стінка конідіоми коричнева або блідо-синя, 3—7 мкм завтовшки. Конідієносці блідо-коричнюваті або оливкові, короткі. Конідії світло-коричневі чи світло-оливкові, з легким синюватим відтінком, прості, утворюють ланцюжки, 7,5—9,3 × 3,1—3,9 мкм, стінки конідій гладенькі. За літературними даними (Diederich, 2004), конідії бувають і дещо меншими, їхні розміри коливаються в межах 6—9 × 3,0—3,5(4,0) мкм, окрім того, стінки конідій також бувають горбкуватими (верукулозними).

Переважає уражає диски апотецію, хоча може розвиватися і на слані видів роду *Lecanora* Ach., на-самперед групи *Lecanora chlarotera* Nyl.

Поширення: Європа, Північна Африка, Америка. Цілком можливо, що вид має космополітне поширення (Diederich, 2004).

Поширення в Україні: Східні Карпати: Чивчино-Гринявські гори (Jando et al., 2000), Чорногора; Полісся: Волинська обл.

Досліджені гербарні зразки: Волинська обл., Шацький р-н, Шацький НПП, о. Мошне, боло-

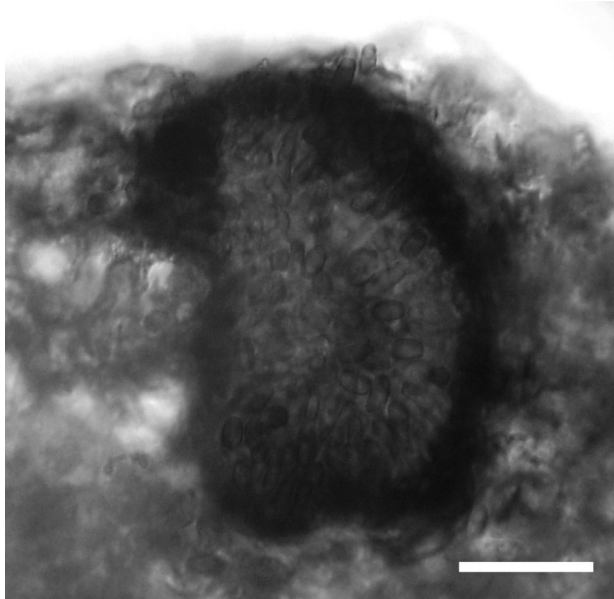

Рис. 2. Пікнідія *Vouauxiella lichenicola* (Linds.) Petrak & Sydow у плектенхімі лишайника. Розмір штриха — 25 мкм
Fig. 2. Pycnidial conidioma of *Vouauxiella lichenicola* (Linds.) Petrak & Sydow in the lichen plectenchyma. Scale bar 25 mkm

то, на корі гнилих гілок на апотеціях *Lecanora* sp., 13.06.2011, збір. М. Пірогов; **Закарпатська обл.**, Рахівський р-н, Карпатський біосферний заповідник, хр. Черногора, Квасівський Менчіл, на корі гілок бука, на слані та апотеціях *Lecanora pulicaris* (Pers.) Ach., 13.07.2011, збір. М. Пірогов (LW).

Автори висловлюють щире подяку професорові Мартіну Кукві (м. Гданськ, Польща) за люб'язно надані копії публікацій стосовно нових для України знахідок лишайників та ліхенофільних грибів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Кондратюк С.Я. Ліхенофільні гриби України // С.Я. Кондратюк, Т.В. Андрианова, Ю.Я. Тихоненко. Вивчення різноманітності мікобіоти України (ліхенофільні, септорієві та пукцинієві гриби). — К.: Фітосоціоцентр, 1999. — С. 8—43.
- Окснер А.Н. Морфология, систематика и географическое распространение. Определитель лишайников СССР. Вып. 2 / Отв. ред. И.И. Абрамов. — Л.: Наука, 1974. — 283 с.
- Diederich P. *Vouauxiella* // Lichen flora of the Greater Sonoran Desert Region. — Vol. 2 / Ed. T.H. Nash III, B.D. Ryan, P. Diederich, C. Gries, F. Bungartz. — Tempe: Arizona State Univ., 2004. — P. 714.
- Jando K., Kowalewska A., Kukwa M. Some new and noteworthy lichenicolous fungi to Ukraine // Fragm. Flor. Geobot. Ann. — 2000. — 45. — Pars 1—2. — P. 532—534.
- Kondratyuk S. Ya., Khodosovtsev A. Ye., Zelenko S. D. The second checklist of lichen forming, lichenicolous and allied fungi of Ukraine. — Kiev, 1998. — 180 p.

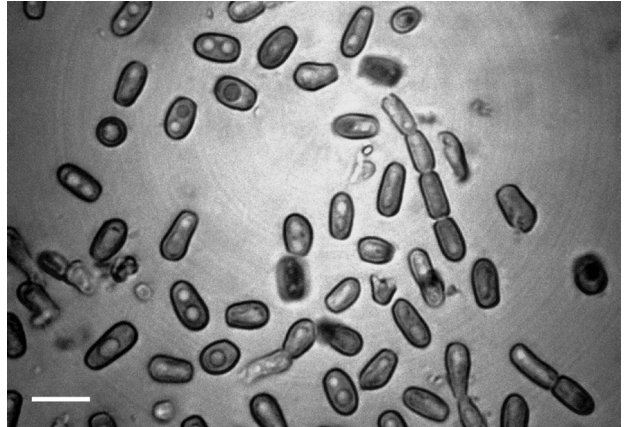

Рис. 3. Конідії *Vouauxiella lichenicola* (Linds.) Petrak & Sydow
Розмір штриха — 10 мкм
Fig. 3. Conidia of *Vouauxiella lichenicola* (Linds.) Petrak & Sydow Scale bar 10 mkm

Kondratyuk S. Ya., Popova L.P., Lackovičová A., Pišút I. A catalogue of Eastern Carpathian Lichens. — Kyiv-Bratislava, 2003. — 263 p.

Smith C.W., Aptroot A., Coppins B.J., Fletcher A., Gilbert O.L., James P.W. and Wolseley P.A. (eds.). The lichens of Great Britain and Ireland. — London: The British Lichen Soc., 2009. — 1046 p.

Рекомендує до друку Надійшла 30.11.2012 р.
С.Я. Кондратюк

Н.В. Пірогов, С.Н. Шаравара

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

VOUAUXIELLA LICHENICOLA (LINDS.) PETRAK & SYDOW — РЕДКИЙ ВИД ЛИХЕНОФИЛЬНЫХ ГРИБОВ НА ЗАПАДЕ УКРАИНЫ

Сообщаются новые данные о редком виде лихенофильного гриба *Vouauxiella lichenicola* (Linds.) Petrak & Sydow, обнаруженного на территории Карпатского биосферного заповедника и Шацкого национального природного парка. Приведено полное описание вида, информация о распространении, цитируются этикетки гербарных образцов.

Ключевые слова: Карпатский биосферный заповедник, Шацкий национальный природный парк, анаморфные грибы, целомицеты.

M.V. Pirogov, S.M. Sharavara

Ivan Franko National University of Lviv

VOUAUXIELLA LICHENICOLA (LINDS.) PETRAK & SYDOW, A RARE SPECIES OF LICHENICOLOUS FUNGI IN WESTERN UKRAINE

New data on a rare species of lichenicolous fungi, *Vouauxiella lichenicola* (Linds.) Petrak & Sydow, found in Carpathian Biosphere Reserve and Shatsk National Nature Park are presented. The species description, data on distribution and cited herbarium specimens are given.

Key words: Carpathian Biosphere Reserve, Shatsk National Nature Park, anamorphic fungi, Coelomycetes.